

ชนิดตา โขติช่วง 2555: วาทกรรมการพัฒนาและประชาสังคมในเรื่องสั้นชนบทไทย พ.ศ. 2530–2539 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วรรณคดีไทย) สาขาวรรณคดีไทย ภาควิชาวรรณคดี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์สรณัฐ ไตลังคะ, อ.ด. 190 หน้า

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวาทกรรมการพัฒนาและประชาสังคมที่ปรากฏในเรื่องสั้นชนบทไทยระหว่าง พ.ศ. 2530 – 2539 จำนวน 62 เรื่อง

ผลการศึกษาพบว่าเรื่องสั้นชนบทไทยระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2539 ได้เสนอผลกระทบจากวาทกรรมพัฒนาของภาครัฐที่มุ่งพัฒนาวัตถุ โครงสร้างพื้นฐานและการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ รวมถึงการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมของภาคเอกชนที่มีเป้าหมายในการพัฒนาประเทศไปสู่ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ สิ่งเหล่านี้ทำให้การจัดสรรทรัพยากรในชนบทเป็นไปอย่างไม่เป็นธรรม ทั้งยังก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในสังคมชนบทด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ล่มสลายและวัฒนธรรมท้องถิ่นถูกทำลายจากนโยบายการพัฒนาของภาครัฐ วิถีอุตสาหกรรม กระแสทุนนิยม และโลกาภิวัตน์ ผลกระทบจากวาทกรรมพัฒนาดังกล่าวทำให้งานเขียนเหล่านี้ตอบโต้ด้วยการเสนอการต่อต้านขัดขืนผ่านแนวคิดทางเลือกแนวประชาสังคมซึ่งมี 2 แนวทางหลักคือ แนวทางวัฒนธรรมชุมชนที่ให้ความสำคัญและเข้าใจในระบบคุณค่าของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ยังไม่ถูกทำลายจากกระแสทุนนิยม และแนวทางการเมืองภาคประชาชนที่เข้มแข็งขึ้นพร้อมๆ กับขบวนการเรียกร้องประชาธิปไตยในทศวรรษ 2530 เกิดความตระหนักรู้ถึงสิทธิและความเท่าเทียมกันในสังคม อันก่อให้เกิดการรวมกลุ่มเป็นพลังทางสังคมขึ้นมา

นักเขียนเรื่องสั้นชนบทไทยทศวรรษ 2530 แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มหลักดังนี้ กลุ่มแรกเป็นนักเขียนอาชีพ นำเสนอภาพแทนปัญหาสังคมด้วยการใช้กลวิธีการประพันธ์และลีลาทางวรรณศิลป์ที่มีชั้นเชิง เช่น การเสียดสี เมตาฟิซัน สัจนิยมมหัศจรรย์ กลุ่มที่สองเป็นนักเขียนที่มีภูมิหลังเป็นกลุ่มนักเคลื่อนไหวทางสังคม เสนอภาพปัญหาสังคมต่างๆ ด้วยกลวิธีการประพันธ์ตามแนวสัจนิยมที่เน้นความสมจริงของเนื้อเรื่องและสอดแทรกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง